

Oponentský posudek bakalářské práce

Ondřej Mayerhofer, Zilvárové z Pilníkova, dějiny a hmotná kultura rodu ve středověku a raném novověku s důrazem na stavební památky s rodem spojené. Ústav historických věd, Fakulta filozofická Univerzity Pardubice, 2024.

Předkládaná práce je druhým pokusem o obhajobu bakalářského spisu, který si vytkl za cíl zmapovat dějiny rytířského rodu Zilvářů z Pilníkova, popsat rozsah jeho majetkové držby na Trutnovsku a Královédvorskou v rozmezí období 14.–17. století a – nikoli na posledním místě – identifikovat stavební a další artefakty z oblasti hmotné kultury s rytíři Zilváři z Pilníkova a jejich činnostmi spojených. Úvodní historická část měla být zpracována na základě studia publikovaných pramenů a sekundární literatury. Vlastní jádro spisu měl vytvořit kritický katalog stavebních památek a dalších projevů hmotné kultury, konfrontující údaje ze soupisové topografické a kulturně-historické literatury s vlastním terénním průzkumem vybraných rezidenčních, sakrálních a dalších vrchnostenských staveb, urbanistických celků a sepulkrálních výtvarných památek. V posudku, datovaném 22. ledna t. r., jsem konstatoval, že odevzdaný text Ondřeje Mayerhofera nesplňuje zvykové standardy, kladené na bakalářskou práci, a doporučuji jej vrátit autorovi k výraznému přepracování. Rozprava při prvním pokusu o obhajobu práce studentovi poskytla řadu inspirativních a návodných momentů, které mu v souhrnu měli pomoci práci přepracovat tak, aby v nové verzi textu byly opraveny všechny zásadní nedostatky a nové zpracování neposkytlo posuzovatelům záminky pro stejné nebo jiné výtky zásadní povahy.

Je možno konstatovat, že předkládaná přepracovaná práce svůj vytčený cíl ještě solidně (byť ne nijak ideálně) naplnila. Autor vesměs zareagoval na hlavní předešlé výtky školitele i oponenta a v aktuální podobě textu se snažil opravit jak věcné a formální nedostatky, tak nově stylisticky pojednat v posudcích předešlé verze práce nejvíc kritizované a rozporované pasáže. Oceňuji, že Ondřej Mayerhofer věnoval úsilí seznámení se se všemi popisovanými lokalitami a stavbami *in situ* a dále fakt, že se snažil v katalogu stavebních památek využít (i když interpretačně nedokonale) dostupné historické mapové prameny. Kladně lze nahlížet také to, že se pisatel snažil zkoumané a interpretované hmotné prameny pojmout v co největší šíři, od fragmentů kachlů a drobných okenních terčů až po samotná rezidenční sídla (tvrze, hrad a zámky v Bílé Třemešné, ve Starém Rokytínku, v Smidarech, ve Vlčicích a v Žirči). Zůstává však škoda, že se autor přece jen více neponořil do studia pramenné základny a sekundární historické a kulturněhistorické literatury, regionální i obecnější povahy. Mezi literaturou překvapivě chybí čtyřsvazkové kompendium *Umělecké památky Čech* (1977–1982) i starší topografická literatura (včetně práce piaristického kněze J. Schallera *Topographie des Königreiches Böhmen*, tiskem vydané v letech 1785–1791, a o půlstoletí mladší a obdobně rozsáhlé práce J. G. Sommera *Das Königreich Böhmen: Statistisch-topographisch dargestellt* (1833–1849). Obdobně v seznamu zdrojů postrádám práce o charakteru uměleckého šlechtického mecenátu (T. Knoze a četných dalších autorů).

Stále platí, že Ondřej Mayerhofer poněkud tápe v základních standardech historické badatelské práce (práce s literárními a ústními prameny mají svá pravidla, podobně existuje úzus pro dokumentaci epigrafických památek viz četné metodicky orientované práce dr. Jiřího Roháčka). Čtenáře práce zamrzí stylová rozkolísanost (u hesel jednotlivých staveb) autor po úvodním resumé stavební historie přechází ke kusé deskripci staveb, rezignuje na obsáhlejší slohovou analýzu, nehledá možné autorské okruhy, nesnaží se zařadit popisovaná architektonická díla do autorského díla jejich projektantů (přímo si o to žádal např. pilníkovský kostel Nejsvětější Trojice). Informace neústí do hlouběji posazené interpretace, a přichází tak vniveč. V závěru práce autor sice shrnul poznatky o historii rodu a jeho nejvýznamnějších

příslušnicích, ale ani náznakem se nepokusil fundační a další aktivity rodu komparovat s aktivitami regionálně a majetkově-společenským habitem blízkých rodů nižší šlechty v regionu severovýchodních Čech. Bez komparace si lze jen stěží učinit reálnější obrázek, čím se rodová strategie Zilvárů z Pilníkova lišila či zda se alespoň v některých aspektech vymykala nad běžné zvyklosti jejich společenské vrstvy.

Ad „Použitá literatura“: autor uvádí 34 položek, přičemž jejich uspořádání je zcela bez ladu a skladu. Autor přitom nesleduje ani autorskou ani chronologickou linku, nerozlišuje pramenný materiál od sekundární literatury; v případě internetových zdrojů není důsledný ve formátu zdrojových informací – neuvádí datum, kdy online zdroj excerptoval. Sumář nedostatků: položka 4 neuveden rozsah stran; položka 5 obdobně bez stránkování; položka 17 nemá tolik stran, kolik uvádí autor v pozn. 152 a dále v pozn. 155 a 156; položka 22 nestandardní zkratka „ukl. j.“; položka 23 neúplně uvedené uložení; položka 26 autor cituje zřejmě z tzv. druhé ruky, výklad v textu opřený o informace Eichlerové sbírce odkazuje pouze na sekundární literaturu (při obhajobě prosím vysvětlit)... Překlepy a četné formální nedostatky v poznámkovém aparátu svědčí o tom, že text práce neprošel ze strany pisatele pečlivější závěrečnou redakcí.

Práce Ondřeje Mayerhofera v úhrnu, byť s výše uvedenými výhradami, splňuje standardy kvalifikační práce v bakalářském stupni studia historie. K obhajobě ji proto **doporučuji** a navrhuji její hodnocení stupněm **E**.

V Pardubicích 18. srpna 2024

doc. Mgr. Pavel Panoch, Ph.D.